

Getroffenen & Indische naoorlogse generaties & Fictie

Alfred Birney (1991). *Vogels rond een vrouw*. Amsterdam, In de Knipscheer.
De oudste zoon van een Indisch gezin raakt onder de indruk van een portret van zijn grootmoeder, waarvan een magische werking lijkt uit te gaan.

Marion Bloem (1999). *Ver van familie*. Amsterdam [etc.], De Arbeiderspers.
Een in Amerika wonende jonge Indische vrouw, keert naar Nederland terug om er op zoek te gaan naar de waarheid over haar verleden.

Anita Bontekoe and Letty Bonfrère Breuring (2012). Themanummer: Stichting Pelita 65 jaar: jubileumuitgave. Den Haag; Jubileumuitgave, Stichting Pelita.
Speciale Jubileumuitgave met persoonlijke herinneringen, anekdotes, bespiegelingen en gedichten van tal van bekende Indische en Molukse Nederlanders. O.a. bijdragen van Adriaan van Dis, Wieteke van Dort, Frans Leidelmeijer en Marion Bloem.

Jan Brokken (2004). *Mijn kleine waanzin*. Amsterdam [etc.], Atlas Contact.
Mijn kleine waanzin is de autobiografische roman van Jan Brokken waarin de doorwerking van de oorlog in het gezin waarin hij opgroeide centraal staat. Als enige van na de oorlog voelde Brokken zich een buitenstaander in het gezin. In 1949 geboren, was hij het nakomertje in een domineesgezin dat noodgedwongen moest terugkeren naar Nederland na de ontberingen in de Jappenkampen en de daaropvolgende vrijheidsstrijd van de Indonesiërs. Zijn twee oudere broers hadden als kleine kinderen samen met hun moeder in het vrouwenkamp gezeten en zijn vader was krijgsgevangene gemaakt. Alle vier de gezinsleden hebben hun eigen trauma's en het jongste gezinslid moet zich hiertoe zien te verhouden. Dit boek is echter meer dan een gezinsgeschiedenis. Ook de sociale context ontbreekt niet. Zo wordt de orthodoxe geloofsgemeenschap in Rhooon geschetst en is er ook aandacht voor historische perspectieven.

Adriaan van Dis (2002). *Familieziek. Een roman in taferelen*. Amsterdam, Augustus.
Een jongen in een uit Indië afkomstig gezin probeert zich in de jaren vijftig van de 20e eeuw los te maken van zijn achtergrond

Theodor Holman (2007). *Tjon*. Amsterdam, Nijgh & Van Ditmar.
Een puber gaat steeds meer gebukt onder de invloed van zijn in Indië door oorlogservaringen getraumatiseerde familie.

Nora Okja Keller and Carla Benink (1997). *Troostmeisje*. Amsterdam, Luitingh-Sijthoff.
Een Koreaanse immigrante in de Verenigde Staten komt er achter wat haar moeder als 12-jarig meisje heeft moeten doormaken in een Koreaans bordeel voor de Japanse bezetters.

Frans Lopulalan (1985). *Onder de sneeuw een Indisch graf*. Haarlem, In de Knipscheer.
Twee autobiografische verhalen van de Molukse auteur (1953-).

Charles den Tex, Anneloes Timmerijne en Ad van den Kieboom (2014). *Het vergeten verhaal van een onwankelbare liefde in oorlogstijd*. Breda, De Geus.
Wanneer een gevechtsvlieger bij de Indische Luchtmacht voor een korte missie in Australië is, vallen de Japanners Indië binnen en kan hij niet terug naar zijn vrouw die in Indië wordt geïnterneerd.

Yaël Vinckx (2015). *De oorlog van mijn moeder. Een familieroman*. Amsterdam, Cossee.
Het verhaal van een moeder die haar dochter ruim zestig jaar na dato vertelt over haar jeugd in bezet Nederland en de laatste jaren van Nederlands-Indië.

Getroffenen & Indische naoorlogse generaties & Non-fictie

Herinneringen aan meer dan 20 jaar INOG (2009). S.l., s.n.]: 94 p.
Uitgave in het kader van 20 jaar INOG, de vereniging van de Indische naoorlogse generatie.

Anita Bontekoe and Letty Bonfrère Breuring (2012). Themanummer: Stichting Pelita 65 jaar: jubileumuitgave. Den Haag; Jubileumuitgave, Stichting Pelita.

Speciale Jubileumuitgave met persoonlijke herinneringen, anekdotes, bespiegelingen en gedichten van tal van bekende Indische en Molukse Nederlanders. O.a. bijdragen van Adriaan van Dis, Wieteke van Dort, Frans Leidelmeijer en Marion Bloem.

Rob Bouwman (2000). Twee moeders: kampdagboeken en Bersiap. Rotterdam, Indonet.
Autobiografie van de auteur aan de hand van fragmenten uit de dagboeken over zijn twee moeders, hun leven en lijden tijdens de Japanse bezetting van Nederlands Indië in het Jappenkamp Lampersari, en de daarop aansluitende vrijheidsrevolutie van de Indonesiërs in de zogenaamde 'Bersiap' tijd.

Jet Bussemaker (2011). *Dochter van een kampkind: ervaringen van een staatssecretaris met de oorlog in Nederlands-Indië*. Amsterdam, Thoeis.

Persoonlijk relaas van de auteur, wier vader (1928) als kind in een Jappenkamp zat. De oorlog in Nederlands-Indië beschrijft zij door de ogen van de twaalfjarige jongen die haar vader toen was. Daarnaast blijkt de oud-staatssecretaris terug op familieherinneringen aan de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië en verbindt deze met een overzicht van haar beleid betreffende oorlogsslachtoffers en een visie op de tegenwoordige verwerking van de oorlog.

Esther Captain (2001). "De Indische derde generatie: breuken en schakels in de overdracht tussen Indische generaties." De Panorames: 1-9.

Dit artikel gaat in op de vraag hoe het zogenaamde "Indische bewustzijn" tot stand komt bij de derde generatie, dus bij mensen zonder bewuste herinneringen aan Nederlands-Indië. Aan de hand van de studiekeuze, partnerkeuze en Indische manifestaties, wil het de breuken en de schakels in de overdracht tussen de drie naoorlogse Indische generaties schetsen.

Adriaan van Dis (2006). "Rondlopen met een oorlog en een verloren land in je hoofd: 'Vredeskind' Van Dis herdenkt de oorlog van zijn ouders." Cogiscope: tijdschrift over gevolgen van oorlog en geweld Cogiscope = ISSN 1871-1065 2(3): 28-31.

Tekst van de voordracht bij de herdenking van de capitulatie van Japan, uitgesproken door Adriaan van Dis. Hij vertelt welke invloed de oorlog in Indië en de Japanse bezetting op hem en zijn familie heeft gehad.

Corinne A. Falch (1998). Kinderen van... : interviews met de naoorlogse generatie. Leiden, Jonag.

Bundeling interviews met leden van de zogenoemde naoorlogse generatie, die eerder verschenen in het JONAG Bulletin. Tot die groep worden gerekend de kinderen van joodse vervolgd, de kinderen van verzetsdeelnemers, de kinderen van ouders met een Indisch kampverleden, de kinderen van Sinti en Roma, de kinderen van NSB-ers alsook de kinderen met een Duitse vader, een Japanse vader of een vader die deel uitmaakte van de geallieerde legers.

Tanja Harpe (1994). Achter mijn glimlach; vanuit het donker naar het licht. Amsterdam, KJBB '41-'49.

Dit boek geeft inzicht in de psychosociale problematiek van de Indische naoorlogse generatie. Het bevat interviews met de naoorlogse generatie van ouders die de

oorlog meemaakten in het voormalig Nederlands-Indië, en bijdragen van ervaringsdeskundige hulpverleners.

Nora Iburg and Larry Iburg (2010). *Van Pasar Malam tot I love Indo: identiteitsconstructie- en manifestatie door drie generaties Indische Nederlanders*. Arnhem, Ellessy.

Zien Indische jongeren zichzelf nog als Indisch en zo ja, waaraan ontleen zij dit? Of met andere woorden: bestaat er nog zoiets als een Indische identiteit bij de derde generatie en hoe geeft zij vorm aan haar (Indische) identiteit?

Ellen van Kempen (2014). *Kamp Vught leeft door: de derde generatie "Stephanie Lalihatu; kleindochter KNIL-militair"*.

De film - *Kamp Vught leeft door: de derde generatie "Stephanie Lalihatu; kleindochter KNIL-militair"* - is onderdeel van een drieluik. Drie portretten van de derde generatie, waaronder die van een kleindochter van een KNIL-militair.

Herman Keppy (2013). *Pendek*. Uitgeverij West.

In "Pendek" laat de schrijver Indische en Molukse Nederlanders aan het woord met verhalen over scholing in Indië, over de Tweede Wereldoorlog, het verzet, de Bersiap, de repatriëring en inburgering in Nederland. Keppy's eigen Molukse familie komt ook in beeld.

Joop Lamboo (2001). "Van feestje tot confrontatie, en toch weer een feestje: Landelijke ontmoetingsdagen naoorlogse generatie." ICODO-info ICODO-Info = ISSN 0168-7234 **18**(1): 123-126.

Verslag van de Landelijke ontmoetingsdagen naoorlogse generatie, georganiseerd door een comité bestaande uit 3 mensen van de KvV (Kinderen van Verzetsdeelnemers), JONAG (Joodse naoorlogs generatie) en INOG (Indische naoorlogse generatie).

Vaya Nijhof, Iris Cousijnsen en Paul Abels (2010). *Aanpassen! Aanpassen? Aanpassen...: een aanzet tot dialoog tussen drie generaties Indische Nederlanders in interview, object en film*. Amsterdam, KIT Publishers.

Interviews met Indische Nederlanders van de eerste generatie die direct na de Tweede Wereldoorlog noodgedwongen naar Nederland kwamen, aangevuld met interviews op dvd met hun nazaten over hoe zij hun Indische herkomst ervaren.

Mar Oomen (2000). "Niet zeuren." ICODO-info ICODO-Info = ISSN 0168-9932 **17**(3): 39-44.

Dit artikel gaat over de relatie tussen de kinderen van slachtoffers van Japanse kampen en hun ouders en over het zwijgen over de ervaringen van beide generaties.

Sabina de Rozario (2005). *Het Blauwdruk project presenteert: Door blauwe ogen: het indo-gevoel van de derde generatie Indo's in Nederland*. Den Haag, Stichting Het Indisch Huis.

Dit boek is zowel een naslagwerk als een fotoboek, bestemd voor de derde generatie Indische jongeren en toekomstige generaties. Een boek waarmee zij zich kunnen identificeren, waar zij zich aan kunnen spiegelen. De auteur heeft met dit boek een tastbaar document samengesteld dat Indische jongeren meer vertelt over hun Indische wortels en uitlopers.

Karina Schaapman and Frans Stoks (2004). *Zonder moeder*. [Amsterdam], Balans.

Autobiografie van gemeenteraadslid voor de Partij van de Arbeid Karina Schaapman, een Nederlandse vrouw (geboren in 1960) van Indische komaf, die na een ontwortelde jeugd, waarin ze o.a. werkte als prostituee, tenslotte actief werd in de Amsterdamse gemeentepolitiek. Met dit boek probeert zij haar eigen verleden, als dochter van een Indische moeder, onder ogen te zien.

E. Schneiders (1984). "Gespreksgroepen tweede generatie/naoorlogse generatie." ICODO-info ICODO-Info 1(2).

Dit artikel geeft een overzicht van gespreksgroepen van de tweede generatie, met: Kinderen van Verzetsdeelnemers, Joodse vrouwengroep DEBORAH, Joodse identiteit, Tweede generatie J.M.W., Joodse naoorlogse generatie, Kinderen van kamp-kinderen en twee Indische gespreksgroepen

Lies Schneiders (2009). "Indische sleutels: Indische naoorlogse generatie op zoek naar haar wortels." Cogiscope: tijdschrift over gevolgen van oorlog en geweld Cogiscope = ISSN 1871-1065 6(4): 18-22.

In 1989 ontstond de eerste ontmoetingsplek voor de Indische naoorlogse generatie (INOG). Twintig jaar later werd het lustrum gevierd met een landelijke reünie in Bronbeek te Arnhem, waar zo'n 100 personen aanwezig waren. Twee deelnemers, Verona en Maria, spreken over hun jeugd en over het belang van een dergelijke ontmoetingsplek.

Lies Schneiders (2011). "Interviewproject met Molukkers: een beeld van oudere Molukkers en hun kinderen." Cogiscope: tijdschrift over gevolgen van oorlog en geweld 8(2): 16-19.

Ron Habiboe, 55 jaar en historicus, doet al een aantal jaren onderzoek naar de geschiedenis van de Molukken en de Molukkers. Hij is directeur geweest van informatie- en documentatiecentrum Maluku en heeft onlangs in samenwerking met het Moluks Museum een interviewproject gedaan naar de invloed van de Tweede Wereldoorlog op het leven van Molukkers.

J. N. Schreuder (1990). "De conspiracy of silence en de kinderen van de oorlog." ICODO-info ICODO-Info 7(3/4): 4-13.

Lezing gehouden op 4 november 1990 te Utrecht voor Groep 1990, platform voor de jongere eerste en de tweede generatie betrokkenen bij de Tweede Wereldoorlog in Azië en Europa

Peter Schumacher (2011). *Ogenblikken van genezing: de gewelddadige dekolonisatie van Indonesië*. Amsterdam, Van Gennep.

Visie van de in Indië opgegroeide journalist op de geschiedenis van de Indonesische dekolonisatie tegen de achtergrond van zijn Indische jeugd, kampervaringen tijdens de Japanse bezetting en de eigen politieke ontwikkelingsgang.

Professionals & Indische naoorlogse generaties & Non-fictie

M. P. E. Arnoldus (1995). De naoorlogse generatie getekend? Utrecht, ICODO.

Tekst is gebaseerd op een lezing die de heer Arnoldus in juni 1994 hield op een door ICODO en Pelita georganiseerde studiedag over Indische naoorlogse generatie. Auteur wijst erop dat therapie met een patiënt uit de naoorlogse generatie vaak moeilijk is door de wederzijdse schroom te praten over het Indisch zijn, maar dat de problematiek zelden "bijzonder" of "anders" vergeleken met de overige patiënten uit de naoorlogse generaties.

F. A. Begemann (1988). Een generatie verder: kinderen van oorlogsgetroffenen over hun jeugd en ontwikkeling. Utrecht, Stichting ICODO.

Het rapport beschrijft de geestelijke problemen van de naoorlogse generatie joodse en Indische Nederlanders en kinderen van verzetsstrijders.

Anita Bontekoe and Letty Bonfrère Breuring (2012). Themanummer: Stichting Pelita 65 jaar: jubileumuitgave. Den Haag; Jubileumuitgave, Stichting Pelita.

Speciale Jubileumuitgave met persoonlijke herinneringen, anekdotes, bespiegelingen en

gedichten van tal van bekende Indische en Molukse Nederlanders. O.a. bijdragen van Adriaan van Dis, Wieteke van Dort, Frans Leidelmeijer en Marion Bloem.

Esther Captain (2001). "De Indische derde generatie: breuken en schakels in de overdracht tussen Indische generaties." De Panorames: 1-9.

Dit artikel gaat in op de vraag hoe het zogenaamde "Indische bewustzijn" tot stand komt bij de derde generatie, dus bij mensen zonder bewuste herinneringen aan Nederlands-Indië. Aan de hand van de studiekeuze, partnerkeuze en Indische manifestaties, wil het de breuken en de schakels in de overdracht tussen de drie naoorlogse Indische generaties schetsen.

Maarten Johannes Anthonius Maria Coopmans (1993). Separatie-individuatie-problematiek van een naoorlogse generatie oorlogsslachtoffers: de ervaring van de onbereikbare ander bij kinderen van slachtoffers van de Duitse en Japanse bezetting. Delft, Eburon: 216 p.

Deze studie betreft een exploratief onderzoek naar de problematiek van na de oorlog geboren kinderen van slachtoffers van de tweede Wereldoorlog. De auteur heeft een vergelijkende studie uitgevoerd waarbij 15 kinderen van oorlogsgetroffenen vergeleken worden met 15 kinderen van niet-oorlogsgetroffenen. De bevindingen van deze vergelijkende studie worden gerelateerd aan de bijzondere situatie van kinderen van oorlogsgetroffenen afzonderlijk.

Th A. H. Doreleijers (1988). "Kinderen van kampkinderen: transgenerationele traumatisering bij kinderen van hen die op jeugdige leeftijd in Japanse kampen waren geïnterneerd." ICODO-info ICODO-Info 5(4): 6-15.

Kinderpsychiater Doreleijers vertelt over zijn ervaringen met kinderen van ouders die een deel van hun jeugd in een Japans interneringskamp hebben doorgebracht. Hij vertelt over zijn indrukken uit de praktijk, met name over agressie en gedragsstoornissen waarmee kinderen naar zijn praktijk verwezen werden.

Tanja Harpe (1994). Achter mijn glimlach; vanuit het donker naar het licht. Amsterdam, KJBB '41-'49.

Dit boek geeft inzicht in de psychosociale problematiek van de Indische naoorlogse generatie. Het bevat interviews met de naoorlogse generatie van ouders die de oorlog meemaakten in het voormalig Nederlands-Indië, en bijdragen van ervaringsdeskundigen en hulpverleners.

Lizzy van Leeuwen (2008). *Ons Indisch erfgoed: zestig jaar strijd om cultuur en identiteit*. Amsterdam, Prometheus-Bert Bakker.

In dit boek worden de culturele sporen van Indische Nederlanders nagevolgd vanaf de Tweede Wereldoorlog. Aan de hand van de Tong-Tongbeweging van Tjalie Robinson, de Pasar Malam Besars, de controverse rond Tante Lien, polemieken tussen Indo's en totoks, het Indische literaire leven, de opkomst van de derde generatie en de Asian Party's en de 'Indische eetcultuur' wordt een Indische conjunctuur in Nederland blootgelegd, met als speciale casus de ondergang van Het Indisch Huis in 2006. Overzicht van het ontstaan en de ontwikkeling van de specifieke cultuur van Nederlanders uit het voormalige Nederlands-Indië.

Hans Meijer (2004). *In Indië geworteld: de twintigste eeuw*. Amsterdam, Bakker.

Wetenschappelijke studie over de lotgevallen van de Indo-Europese bevolkingsgroep in Nederlands-Indië van 1920-1960.

Marianne G. E. Ros (1991). *Kinderen van Indische oorlogsgetroffene : een onderzoek naar de gevolgen van de Tweede Wereldoorlog op de huidige moeder-kindrelatie van de tweede generatie Indische oorlogsgetroffenen*. Leiden, Rijksuniversiteit Leiden: 75,

26 p.

Deze scriptie bevat de volgende onderwerpen: 1. Indonesië, haar bevolking en de periode 1940-1949; geschiedenis van de bevolking, de internering in de kampen, de Bersiap, specifieke problemen van de Indische generatie oorlogsgetroffenen, 2. de oorlogsgetroffenen en de naoorlogse generatie; de eerste en tweede generatie Indische oorlogsgetroffenen, verschillen en overeenkomsten tussen de Joodse en Indische tweede generatie, 3. Separatie-individualisatie-ontwikkeling, 4. Onderzoek, probleemstelling, opzet en resultaten.

Peter G. van der Velden (1999). *Getroffen ouders, getroffen kinderen? Een vergelijkende psychologische studie naar de (geestelijke) gezondheid en opvoeding van volwassen kinderen van Indische oorlogsgetroffenen*. Delft, Eburon.

Wat zijn de latere gevolgen van ingrijpende oorlogservaringen? Waar krijgen de getroffenen zelf, maar ook hun kinderen mee te maken? Ondervinden de kinderen op latere leeftijd klachten die met oorlogservaringen van hun ouders samenhangen? Is er sprake van een transgenerationale traumatisering? Op deze vragen probeert deze dissertatie te antwoorden die gebaseerd zijn op een groot empirische onderzoek onder volwassen kinderen van Indische, oorlogsgetroffenen van de Tweede Wereldoorlog.